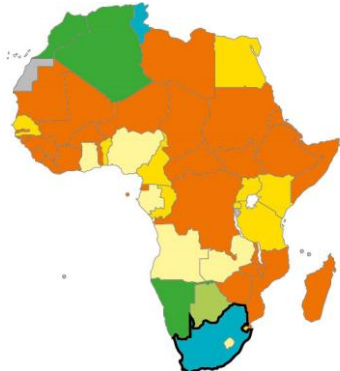

Sydafrika

	LANDRISKKLASS <h2>4/7</h2> <p>Landriskklasserna går från 0 till 7. Ju lägre siffra desto bättre kreditvärdighet har landet.</p> 	EKN:S UTESTÅENDE GARANTIER PÅ LANDET KORTFRISTIGA AFFÄRER: 84 MSEK MEDEL- OCH LÅNGFRISTIGA AFFÄRER: 4 242 MSEK
		DATUM 2015-11-12

Regional maktfaktor i ekonomiskt moment 22

Sydafrika har en god grund att stå på med en diversifierad ekonomi, stabila institutioner och ett välfungerande banksystem. Sydafrika är också en regional maktfaktor, och ett kommersiellt nav för företag med intressen på den afrikanska kontinenten. ANC:s politiska dominans och beroendet av utländska investeringar borgar för en fortsatt ansvarsfull ekonomisk politik. Det är dock svårt att se hur Sydafrika ska kunna ta sig ur sitt ekonomiska moment 22 där strukturella problem dämpar tillväxten. Det leder till begränsat ekonomiskt manöverutrymme att driva igenom reformer för att hantera de strukturella problemen och skapa förutsättningar för högre tillväxt. Den långsiktiga prognosen för Sydafrikas ekonomi är därför sammantaget något dystert, liksom utsikterna för att livsvillkoren för den sydafrikanska befolkningen märkbart kommer att förbättras.

LANDETS STYRKOR OCH SVAGHETER

Styrkor

- Ansvarsfull ekonomisk politik
- Välfungerande institutioner såsom en oberoende centralbank och rättsväsende
- Sund och välreglerad banksektor

Svagheter

- Djupa strukturella problem i form av fattigdom, arbetslöshet och ojämlikhet
- Beroende av portföljinvesteringar för att finansiera bytesbalansunderskottet
- Brister inom energisektorn, vilket lägger hämsko på den ekonomiska tillväxten

EKN:S POLICY

Nedgradering av landriskklassificering

I juni 2015 beslöt EKN, i likhet med resten av OECD, att nedgradera Sydafrika från landriskklass 3 till 4. Bakgrunden är en successiv försvagning av landets ekonomi och av tilltron till landets institutioner, och att ingen snar vändning av denna trend kan skönjas. EKN tillämpar emellertid fortsatt normal riskprovning för samtliga köparkategorier, vilket innebär att affärerna bedöms på egna meriter utan särskilda krav eller villkor.

Lättnad

- Om regeringen lyckas lösa de strukturella problemen så att sysselsättningen ökar, tillväxten tar fart och statsfinanserna stärks

Skärpning

- Om regeringen inte lyckas driva igenom reformer, vilket leder till att tillväxten uteblir och statsfinanserna försvagas
- Om näringspolitiken blir än mer detaljreglerande, så att investeringarna minskar och finansieringen av bytesbalansunderskottet försvåras.

Gruvsektorn dominerar vid sidan av JAS Gripen

EKN:s utestående garantier uppgår till 4,3 miljarder kronor och utgörs till stor del av en exportaffär avseende JAS Gripen. Övriga garantier uppgår till cirka 200 miljoner kronor och offertvolymen uppgår till knappt 800 miljoner kronor. Dröjsmål på utestående garantier uppgår till drygt åtta miljoner kronor. Engagemanget vid sidan om JAS Gripen utgörs främst av garantier inom gruv- och transportsektorn. Under de tre första kvartalen 2015 garanterade EKN 26 nya affärer i Sydafrika motsvarande 130 miljoner kronor. Det är en dubblering i antal affärer jämfört med samma period förra året.

EKN:s erfarenhet av att garantera affärer till Sydafrika är god. Under finanskrisen förekom vissa betalningsdröjsmål i affärer med motparter i gruvsektorn. I ett par affärer återtog exportföretaget utrustningen och sålde den innan skadereglering, ett förfaringssätt som fungerade väl. Totalt uppgår fordringarna för närvarande till drygt nio miljoner kronor och fördelar sig på en handfull gäldenärer. Merparten av fordringarna avser utbetalningar för skador som uppstod i samband med finanskrisen.

EKN:s landanalytiker för Sydafrika:
Rebecka Lundgren
Telefon: 087880182
e-post: rebecka.lundgren@ekn.se

ANSVARSBEGRÄNSNING

Landanalysen bygger på ett urval av källor och speglar en för EKN relevant information vid tiden för publicering. Ansvaret för hur informationen används eller tolkas vilar helt på användaren och EKN kan inte hållas ansvarig för förlust eller skada.

Bakgrund

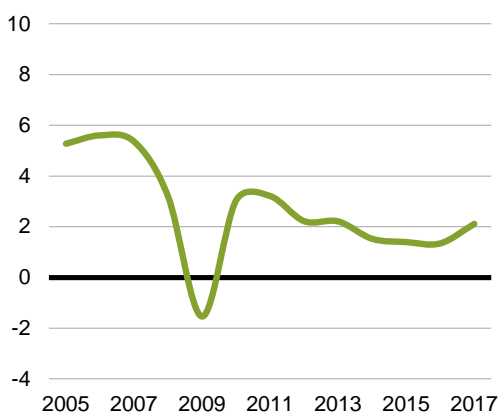
Efter apartheidsystemets avveckling har ANC fört en sund ekonomisk politik med marknadsinriktning och krav på balans i de offentliga finanserna. I kombination med en robust ekonomisk tillväxt har det lett till en betydande ökning av landets inkomster och Sydafrika är nu ett medelinkomstland med en diversifierad ekonomi. Den ekonomiska basen utgörs av mineraltillgångar. Sydafrika har också en betydande industri- och servicesektor, samt en välutvecklad finanssektor.

Den politiska arenan domineras av ANC. Under de senaste två valen har dock såväl stödet för ANC som valdeltagandet minskat till följd av en frustration hos befolkningen över svag handlingskraft när det gäller att ta itu med landets djupa sociala problem. Vid förra årets val kom det populistiska Economic Freedom Fighters (EFF) in i parlamentet. Arvet från apartheidsystemet, såsom ett eftersatt utbildningssystem och en stelbent arbetsmarknadslagstiftning, har resulterat i utbredd fattigdom, ojämlikhet och arbetslöshet. Det lägger hämsko på tillväxten, som under förra året stannade på 1,5 procent, vilket är en mycket blygsam nivå för en ”tillväxtmarknad”, och avsevärt lägre än de 5,5 procent på vilka landets nationella utvecklingsplan är baserad.

Senaste utvecklingen

Fram tills nyligen skyllde regeringen den låga tillväxten helt på externa faktorer, såsom lägre råvarupriser, minskad efterfrågan från Kina och en minskad global riskaptit. I någon mån är det korrekt, men till största delen beror försvagningen på inhemska faktorer, vilket regeringen också har medgett i uttalanden under de senaste månaderna. Bristerna i utbildningssystemet leder till svårigheter att rekrytera personal vilket påverkar produktiviteten och bidrar till hög arbetslöshet och undersysselsättning. Sydafrika befinner sig också i en energikris efter decennier av bristfälligt underhåll. Det kommer att vara en tillväxtbegränsande faktor under flera år framöver, även om investeringarna i energisektorn har intensifierats sedan ett par år tillbaka. Den sydafrikanska näringspolitiken som blir allt mer centralstyrd, detaljreglerande

BNP-TILLVÄXT, %

Tillväxten har inte återhämtat sig efter finanskrisen.
Källa: IMF WEO, okt 2015. 2015-2017 är prognosår.

och protektionistisk hämmar också investeringar i landet. Statsfinanserna har inte återhämtat sig sedan försvagningen under finanskrisen och budgetunderskottet uppgår för närvarande till fyra procent av BNP. Den offentliga skulden har också stigit relativt snabbt och motsvarar nu knappt 50 procent av BNP. Regeringen lånar dock framför allt lokalt, och inte ens tio procent av den offentliga skulden är i utländsk valuta. IMF prognosticerar en marginell minskning av budgetunderskottet på ett par års sikt. Under rådande ekonomiska förhållanden är regeringens manöverutrymme begränsat, framför allt på intäktssidan. Men i den senaste budgetöversynen underströk finansministern att åtgärder ska vidtas på utgiftssidan. Det rör sig bland annat om minskade utgifter relaterade till infrastruktur, genom ökat fokus på public-

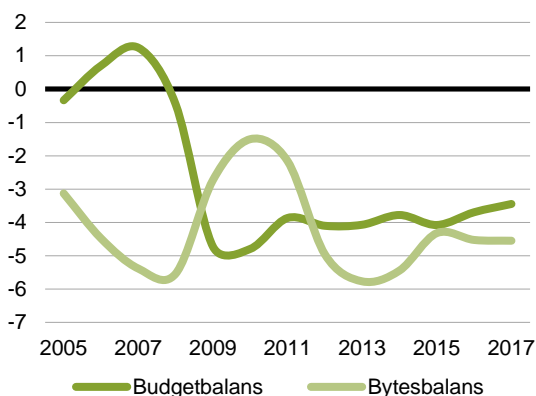
private-partnerships, och uppsägningar i den offentliga sektorn. Det ska kompensera för att det nya löneavtalet för offentligt anställda blev dyrare än beräknat i syfte att undvika strejker. En viss statsfinansiell risk finns dock i det faktum att flera av de statligt ägda bolagen går dåligt och är i behov av kapitaltillskott, och möjligen behöver utnyttja en del av de garantier som staten har ställt ut för deras räkning.

Sydafrikas externposition bedöms överlag som god. Valutareserven motsvarar drygt fyra månaders importtäckning, vilket är acceptabelt givet landets relativt breda ekonomiska bas. Randen har en hög grad av konvertibilitet och kan prövas av EKN i lokalvalutafinansierade affärer. Randen har följt en nedåtgående trend under de senaste åren och sedan 2011 har värdet halverats gentemot dollarn. De negativa effekterna av försvagningen begränsas av att regeringen främst lånar på den inhemska marknaden. Den totala utlandsskulden är måttlig på 45 procent av BNP. Bytesbalansunderskottet är relativt stort och har vuxit under de senaste åren, till följd av fallande råvarupriser och ökad import relaterad till olika infrastrukturprojekt. En låg produktivitet har också gjort landets export relativt sett dyrare och därmed begränsat de positiva effekterna av en svagare valuta. Bytesbalansunderskottet väntas minska något framöver, men finansieringen av det utgör en viss risk eftersom den främst sker genom portföljinvesteringar som är mer volatila än direktinvesteringar.

Utvecklingen på lång sikt

Det mesta pekar på att ANC kommer att sitta kvar vid makten under en överskådlig framtid och att den ekonomiska politiken kommer att förbli ansvarsfull till följd av beroendet av

BUDGET- OCH BYTESBALANS, % AV BNP

Underskotten kvar på samma nivå framöver.

Källa: IMF WEO, okt 2015, 2014-2017 prognosår

utländska investeringar. Underskotten i budget- och bytesbalans kommer att ligga kvar på mer eller mindre samma nivå som idag. Däremot finns det inte många tecken som tyder på ett uppsving av den ekonomiska tillväxten, utan de faktorer som begränsar den bedöms i stort bestå. Därmed kringskärs också regeringens möjlighet att genomföra den nationella utvecklingsplanen, och de reformer som vore nödvändiga för att märkbart minska fattigdomen och ojämlikheten. Det innebär också att Sydafrika kommer att halka efter andra tillväxtmarknader och att landets betydelse i den globala ekonomin kommer att minska.

Tack vare den relativt sett välutvecklade infrastrukturen, såväl fysisk som finansiell och institutionell kommer Sydafrika dock att förbli en maktfaktor i en regional kontext.

AFFÄRSMILJÖ

Regionens kommersiella nav

Även om Nigeria numera är Afrikas största ekonomi är Sydafrika regionens kommersiella centrum och bas för många internationella företag med verksamhet i Afrika. I Världsbankens Doing Business Index har Sydafrika dock kontinuerligt fallit och affärsmiljön rankas nu som den fjärde bästa i Afrika söder om Sahara. I en global kontext ligger Sydafrika på plats 73, i nivå med exempelvis Tunisien, Marocko och Bosnien. En förklaring till förra årets försvagning är att Sydafrika har försämrat tillförlitligheten på kreditinformation genom att

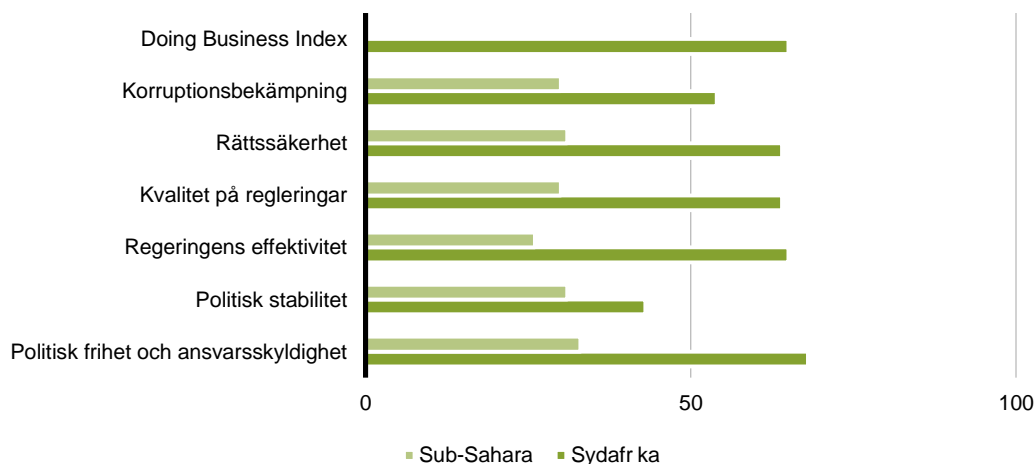
införa en reglering som tvingar kreditupplysningsbyråer att ta bort viss negativ information från sina databaser. Tillgängligheten till finansiell information bedöms dock alltför god och den sydafrikanska redovisningsstandarden (GRAP¹) är likvärdig med IFRS. Under förra året infördes Chapter 11 i konkurslagstiftningen, vilket innebär möjligheter att strukturera om ett konkursmässigt bolag och undvika likvidation, vilket torde vara positivt för företag och ur ett EKN-perspektiv.

En utmaning för företag som är aktiva i Sydafrika är svårigheten att lokalt rekrytera kompetent arbetskraft. Det är en effekt av ett undermåligt utbildningssystem som förstärks av ett komplicerat och frekvent ändrat system för att främja inflytandet för tidigare diskriminerade befolkningsgrupper (B-BBEE²). Den höga kriminaliteten påverkar också landets företag, inte minst genom höga säkerhetskostnader.

Sydafrikas transparenta och oberoende institutioner har alltid varit en styrkefaktor i bedömningen av landet. Rättsväsendet är oberoende och korrruptionen är låg i jämförelse med andra afrikanska länder. Den sydafrikanska motsvarigheten till Riksrevisionen, liksom press och det civila samhället gör ett gediget jobb i att rapportera fall av korrruption inom statsapparaten. Samtidigt noteras ett minskat förtroende för de offentliga institutionerna, vilket också speglas i en negativ trend i Världsbankens Governance Indicators. Också i Transparency Internationals korrupsionsindex syns en försämring. Sydafrika rankas nu på plats 67 av 174, och på nionde plats i regionen, att jämföra med en 44:e plats och näst bäst i regionen för tio år sedan.

AFFÄRSMILJÖ

Ranking mellan 0 (sämst) och 100 (bäst)

Affärsmiljön i Sydafrika är bättre än det regionala genomsnittet. Källa: Världsbanken 2015

De sydafrikanska bankerna är överlag välkapitaliserade och lönsamma med en låg andel dåliga lån. Ingen bank behövde stöd från centralbanken under finanskrisen. Bankregleringen- och tillsynen utvecklas kontinuerligt och bedöms vara god. En viss risk för ökad andel dåliga lån och sämre kapitalisering finns till följd av utmanande makroekonomiska förutsättningar, men den genomsnittliga kapitaltäckningsgraden är fortfarande väl i linje med riktlinjerna från centralbanken i enlighet med implementeringen av Basel III.

¹ Generally Recognised Accounting Practice

² Broad-Based Black Economic Empowerment